

AREOL-05. 262/19.12.2007 M

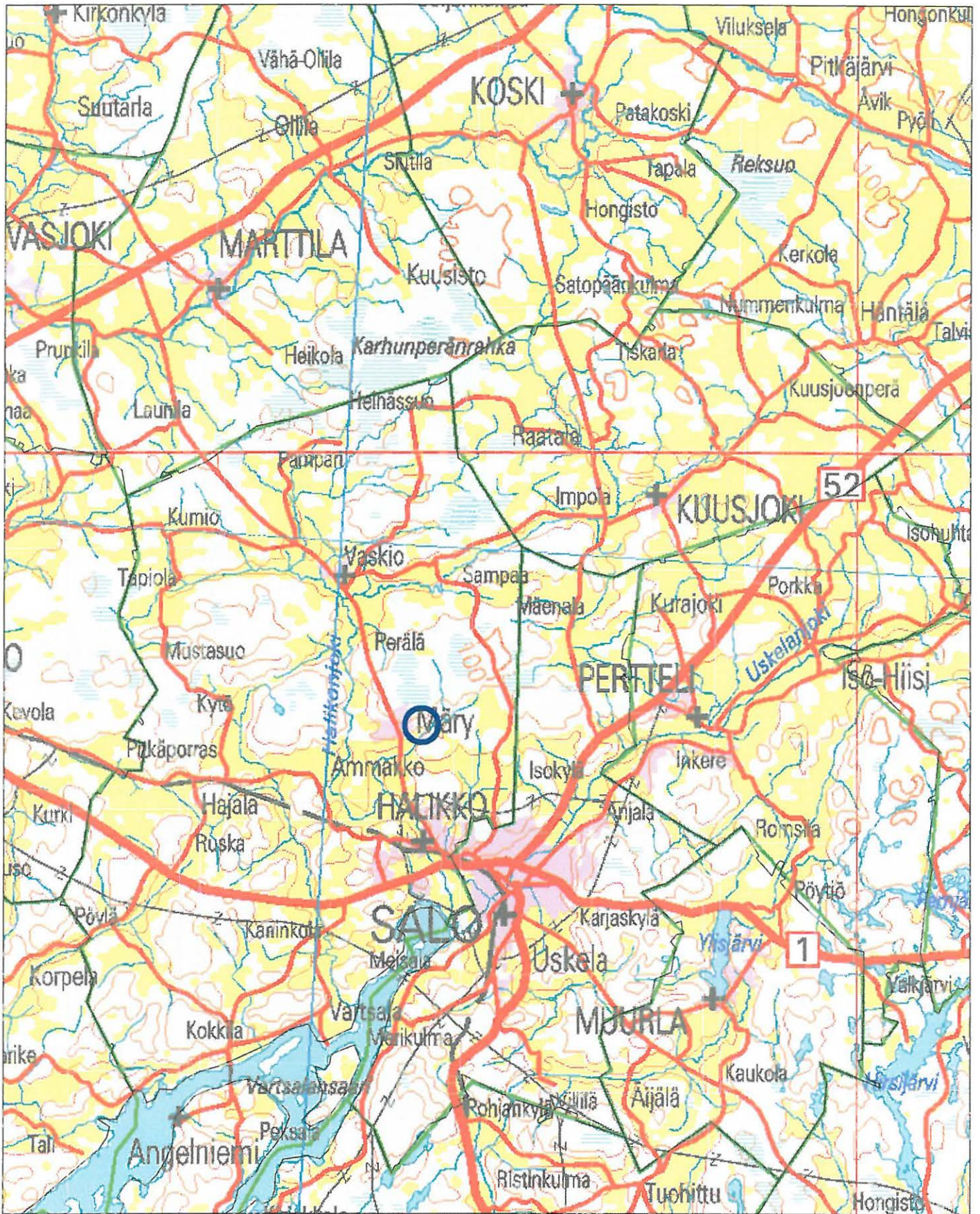
**Halikko Märynummi
Asemakaava-alueen inventointi
Katja Vuoristo 2006**

SISÄLLYS

YLEISKARTTA INVENTOIDUN ALUEEN SIJAINNISTA	2
1. JOHDANTO	3
1.1. INVENTOINNIN LÄHTÖKOHDAT	3
1.2. INVENTOITU ALUE	3
2. LUETTELO ALUEEN MUINAISJÄÄNNÖKSISTÄ	4
3. YHTEENVETO	4
4. MUINAISJÄÄNNÖSKOhteet	5
PERUSKARTTAOTE	12
MUSTAVALKOKUVA- JA DIAPOSITIIVILUETTELO	13

Uchayt 10/10/2002

Yleiskartta
Inventoitu alue on rajattu sinisellä renkaalla.

1. JOHDANTO

1.1. INVENTOINNIN LÄHTÖKOHDAT

Halikon kunta suunnittelee Märynymmen kaava-alueen laajentamista itään päin Nummi-nimiselle alueelle. Laajennusalueelta tunnettiin entuudestaan yksi esihistoriallinen muinaisjäännös sekä yksi mahdollinen muinaisjäännös eli MJ-rekisterikohteet 73 01 0051 Kettuojan pelto ja 730 00 0005 Sikaoja. Museovirasto katsoi, että laajennettavalla kaava-alueella tuli tehdä viikon pituinen arkeologinen inventointi asemakaavaa varten. Inventoinnin tarkoituksena oli selvittää kaava-alueella olevat ja sen valmistelussa huomioon otettavat kiinteät muinaisjäännökset sekä niiden laajuus.

Inventoinnin tilasi Halikon kunta ja työn kokonaiskustannukset olivat 3620 €. Tutkimukset toteutti Museoviraston arkeologian osasto ja inventoinnin suoritti FM Katja Vuoristo. Maastotyöt tehtiin 16.–20.10.2006. Laajennettavaa kaava-aluetta tutkittiin tekemällä maastoon koekuoppia ja lisäksi joillakin paikoilla käytettiin myös maakairaa. Tarkastetuista tunnetuista kohteista ja uusista entuudestaan tuntemattomista muinaisjäännöksistä mitattiin GPS-paikantimella sijaintitiedot. Kohteista otettiin myös valokuvat. Alueelta talteen otetut löydöt on luetteloitu KM-numerolle 36624.

1.2. INVENTOITU ALUE

Märynummi sijaitsee n. 4,2 km Halikon kirkosta pohjoiseen. Alueen eteläpuolella on laajat peltoalueet, joita halkoo Helsinki-Turku-moottoritie sekä Halikonjoen sivuhaara, Myllyjoki. Inventoitu kaava-alue jää Myllyjoen pohjoispuolelle ja Märynummen asuinalueen itäpuolelle. Alueen lounaisosassa on Kettuoja ja keskivaiheilla sijaitsee Sianoja. Sen molemmin puolin, kaava-alueen eteläosassa, on muutama peltoalue, joista osa on jäänyt kesannolle. Peltojen pohjoispuolella kulkee inventoidun alueen poikki menevä metsätie, joka haarautuu koillisessa. Tien pohjoispuolella maasto muuttuu kallioisemmaksi ja kohoaa korkeimmillaan hieman yli 80 metriin merenpinnasta, kun taas kaava-alueen eteläosassa maaston korkeus on vain 30–40 m mpy. Kallionlakien välissä kulkee ulkoilupolkuja sekä joitakin metsähakkuun yhteydessä syntyneitä teitä.

Maaperä inventoidulla alueella on pääosin kuivaa ja hiekkaista, mutta alueen keskivaiheilla on myös pieni kostea suomalainen kohta. Lisäksi ojien ympäristössä maasto on kosteampaa ja maaperä on näillä alueilla savisempaa. Peltojen yläosat ovat lähinnä pelkää hiekkaa, mutta alempana nekin muuttuvat savisiksi. Sianojan länsipuolella on muutama pieni hiekanottokuoppa. Kosteimmilla alueilla kasvillisuus on rehevämpää, kun taas hiekkakankailla kasvaa pääasiassa mäntyjä sekä sammalta.

2. LUETTELO ALUEEN MUINAISJÄÄNNÖKSISTÄ

	KOHDE	MUINAISJÄÄNNÖSTYYPPI JA AJOITUS	PERUSKARTTA	KOORDINAATIT JA KORKEUS M MPY
1	Kettuoja	asuinpaikat, kivikautinen	202109 Vaskio	pkoo 6703339, ikoo 2448497, Z = 44–50 m mpy
2	Sikaoja	työ- ja valmistuspaikat / leiripaikat, esihistoriallinen? / historiallinen	202109 Vaskio	pkoo 6703503, ikoo 2448550, Z = 55–56 m mpy
3	Madossuo	asuin- / leiripaikat, historiallinen	202109 Vaskio	pkoo 6703717, ikoo 2448895, Z = 55–60 m mpy

3. YHTEENVETO

Märynummen kaava-alueella tehtiin lokakuussa 2006 viikon pituinen arkeologinen inventointi, jonka tarkoituksena oli selvittää alueella sijaitsevan vuonna 1998 löytyneen Kettuojan pellon kivikautisen asuinpaikan laajuus sekä tarkastaa oliko paikalla entuudestaan tuntemattomia kiinteitä muinaisjäännöksiä ja arvioida myös niiden koko. Inventoinnissa kaava-alue ehdittiin käydä hyvin läpi koekuopittamalla ja kairaamalla sopivia maastokohtia.

Entuudestaan tunnettua Kettuojan pellon asuinpaikkaa tutkittiin tekemällä alueelle useita koekuoppia. Osa näistä tehtiin ehjänä säilyneeseen mäntykangasmetsään ja osa peltoterassille. Alueella ei havaittu merkkejä säilyneistä kulttuurikerroksista, mutta on mahdollista, että peltokerroksen alla on jotain säilynyt. Pellon pinnalta kerättiin talteen muutamia kvartsi-iskoksia terassitasanteelta sekä sen rinteestä ja löytöjen levintäalue laajeni tämän johdosta länteen päin. Aikaisemmin löytöjä oli saatu talteen ainoastaan pellon itäreunasta metsän vierestä. Metsän puolelta ei koekuopista saatu talteen yhtään löytöä. Tutkimusten perusteella näytti siltä, että asuinpaikka on sijainnut nykyisen pellon kohdalla, mikä oli myös maastollisesti sopivimman näköinen kohta. Metsän puolella pellolla näkynyt terassitasanne alkoi heikentyä ja kaventua. Kettuojan pellon lisäksi kaava-alueella oli toinen mahdollisena kivikautisena asuinpaikkana pidetty kohde eli Sikaoja, mutta inventoinnissa todettiin, ettei kyseessä ollut asumuspainanteeksi epäilty muinaisjäännös, vaan todennäköisesti melko nuori painanne. Tämän läheisyydestä löydettiin kuitenkin 20 uutta painannetta ja kuoppaa, joista vanhimmat saattavat ajoittua esihistorialliseen aikaan. Osa näistä saattaa olla pyyntikuoppia ja osa mahdollisesti sotilasleiriin kuuluvia painanteita. Edellä mainittujen kohteiden lisäksi kaava-alueen koillisrajalta löytyi lähes 80 kuopanteen alue, joka on todennäköisesti venäläisten vanha sotilasleiri. Osa muinaisjäännöksestä sijaitsee kaava-alueen ulkopuolella. Inventoinnissa havaitut kohteet sijaitsevat joko kaava-alueen MU- tai AP-alueilla.

Helsingissä 3.5.2007

K. Vuoristo, FM

4. MUINAISJÄÄNNÖSKOhteet

HALIKKO KETTUOJAN PELTO

73 01 0051

PERUSTIEDOT KOhteesta

Laji: kiinteä muinaisjäännös
Muinaisjäännöstyyppi: asuinpaikka
Tyypin tarkenne: -
Ajoitus: kivikautinen
Rauhoitusluokka: 2
Lukumäärä: 1
Koordinaatit: pkoo 6703339, ikoo 2448497, Z = 44–50 m mpy
Koordinaattiselite: keskikoordinaatit
Etäisyystieto: Halikon kirkosta n. 4,2 km pohjoisluoteeseen
Pinta-ala: 0,5 ha
Peruskartta: 202109 Vaskio

TILATIEDOT

73-466-14-0, Keskitontti

ARKISTOTIEDOT

Esa Mikkola, inventointi 1998

LÖYDÖT

KM 31405

VUODEN 2005 INVENTOINTI

Aika: 17.–18.10.2006 Kuvat: mv-negatiivit 143216-143217
Löydöt: KM 36624 Karttaotteet: peruskartta

Kohde sijaitsee Halikon kirkosta n. 4,2 km pohjoisluoteeseen Märynymmen pientaloalueen itäpuolella. Paikka on hiekkaista heinää ja sammalta kasvavaa vanhaa peltoa, joka laskee etelämpänä melko jyrkästi Myllyojalle päin. Pellon itäpuolella on mäntymetsää, jonka katkaisee vanha Sianojan uoma. Alueen pohjoispuolella kulkee metsätie. Muinaisjäännös sijaitsee terassimaisella tasanteella ja sen loivalla rinteellä mäntymetsän ja pellon keskellä olevan metsäsaarekkeen välisellä alueella.

Kettuojan asuinpaikka on löytynyt vuonna 1998 Esa Mikkolan tekemän Halikon kuntainventoinnin yhteydessä. Tällöin peltoaukean kaakkoiskulmasta löytyi muutamia kvartsi-iskoksia. Mikkola epäili asuinpaikan jatkuvan koskemattomana metsän puolelle, mutta koekuopitusta ei alueella tuolloin tehty muinaisjäännöksen laajuuden selvittämiseksi. Vuoden 2006 inventoinnissa metsäaluetta tutkittiin useiden koekuoppien avulla, mutta paikalla ei havaittu kulttuurikerroksia eikä kuopista saatu talteen esinelöytöjä. Sen sijaan peltoalueelta kerättiin talteen muutamia kvartsi-iskoksia entistä laajemmalla alueella. Myös paikallinen asukas on löytänyt pellolta muutamia kvartsinpaloja. Näiden sijaintitiedot ovat epävarmat, todennäköisesti ne ovat löytyneet hieman aikaisempaa ylempää. Myös pellolle tehtiin muutamia koepistoja, koska alue oli kesannolla eikä pintapöimintä ollut mahdollista kuin muutamissa paljaissa kohdissa. Pääasiassa 20–30 cm paksun peltokerroksen alta paljastui puhdas hiekka, mutta muutamissa kohdissa oli havaittavissa heikkoja värjäytyymiä. Nämä saattoivat olla maatuviin juurien värjäymiä.

Muinaisjäännöksen säilymisasteen selvittäminen peltokerroksen alla vaatisi tarkempia tutkimuksia. Kohteen rajaus perustuu löytöjen levintään pellossa sekä topografiaan. Kettuojan kivikautinen asuinpaikka sijaitsee kaava-alueen eteläosassa alueella, joka on esitetty kaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa MU-alueena ja johon on myös jo merkitty kohdamerkintä. Muinaisjäännös tulisi merkitä asemakaavassa osana päämaankäyttöä MU/s tai MU asuinpaikan laajuutta osoittavalla katkoviivoituksella sekä sm-merkinnällä varustettuna.

143216 Kettuojan pellon kivikautinen asuinpaikka. Kaakosta. Kuv. K. Vuoristo.

143217 Kettuojan pellon kivikautinen asuinpaikka. Lounaasta. Kuv. K. Vuoristo.

PERUSTIEDOT KOHTEESTA

Laji: mahdollinen muinaisjäänнос
Muinaisjäännostyyppi: työ- ja valmistuspaikat / leiripaikat
Tyypin tarkenne: painanteet
Ajoitus: esihistoriallinen? / historiallinen
Rauhoitusluokka: 2
Lukumäärä: 20
Koordinaatit: pkoo 6703503, ikoo 2448550, Z = 55–56 m mpy
Koordinaattiselite: keskikoordinaatit
Etäisyystieto: Halikon kirkosta n. 4,4 km pohjoisluoteeseen
Pinta-ala: 300 m²
Peruskartta: 202109 Vaskio

6709609 / 5000451

TILATIEDOT

73-466-14-0, Keskitontti

ARKISTOTIEDOT

Esa Mikkola, inventointi 1998

LÖYDÖT

-

VUODEN 2005 INVENTOINTI

Aika: 18.10.2006

Kuvat: mv-negatiivit 143218-143219

Löydöt: -

Karttaotteet: peruskartta

Kohde sijaitsee Halikon kirkosta n. 4,4 km pohjoisluoteeseen Kettuojan kivikautisen asuinpaikan pohjoispuolella hiekkaisen rinteiden päällä. Paikan lounaispuolella on jyrkkärinteinen lähes kuivunut Sianojan uoma, jonka pohjoispäähän on heitetty kaatopaikkajätettä. Tämä alue sijaitsee aivan kohteen vieressä. Muinaisjäännosksen itäpuolella kulkee Sianojan pellolle vievä metsätie, joka erkanee kohteen pohjoispuolella kulkevasta metsätiestä. Kohteen kohdalla kasvaa sekametsää, kun taas muualla lähiympäristössä kasvaa lähinnä mäntyjä.

Esa Mikkola on nimennyt kohteen Sikaojaksi käydessään paikalla vuoden 1998 kuntainventoinnin yhteydessä. Mikkola havaitsi Sianojan pellolle vievän tien itäpuolella asumuspainannetta muistuttavan kuopanteen, jonka vieressä tienreunassa näkyi hieman nokimaata. Painannetta tai sen lähiympäristöä ei tutkittu tuolloin tarkemmin. Vuoden 2006 inventoinnissa painanteen paikka käytiin tarkastamassa. Tällöin kohteesta ilmoitettujen koordinaattitietojen todettiin olevan hieman virheelliset ja painanteen sijaintitiedot tarkennettiin kohtaan 6703497/2448585. Painanteen halkaisijaksi mitattiin n. 4 m ja sitä tutkittiin kairaamalla sekä koepiston avulla. Ohuiden turve- ja huuhtoutumiskerrostensa alta paljastui heikosti ruskeaksi värjäätynyttä hiekkaa. Lisäksi turpeen alapinnalla havaittiin hiiltä. Kuopanne ajoittuneen historialliseen aikaan.

Tien vieressä sijainneen matalan painanteen lisäksi pellolle vievän tien länsipuolella havaittiin 20 entuudestaan tuntematonta painannetta. Nämä sijaitsevat ojan törmällä olevan niemekemäisen tasanteen päällä useammassa hieman epäselvässä rivissä. Osa painanteista on pyöreähköjä tai soikeita suppilomaisia maavallin ympäröimiä kuoppia (13 kpl) ja osa enemmän suorakaiteen muotoisia hautamaisia kuoppia (7 kpl). Suorakaiteen muotoiset pitkulaiset painanteet sijaitsevat alueen eteläosassa, kun taas pyöreät ja soikeat sijaitsevat alueen keskellä sekä ojanreunan länsitörmällä. Rakenteiden sijainti ja muoto saattavat viitata erikäisiin painanteisiin.

Soikeiden ja pyöreäköjen painanteiden halkaisija vaihtelee 2–4 metrin välillä, mutta suurin osa painanteista on halkaisijaltaan kuitenkin n. 3 metriä. Kuoppien syvyys on 20–50 cm. Rakenteita tutkittiin koepistoin sekä maakairan avulla. Osassa maavalleista havaittiin kaksoismaannos ja lähes kaikissa valleissa oli tummanharmaata nokimaata tai ruskeaa likamaata ennen alinta rikastumiskerrosta. Myös itse kuopissa oli kahta lukuun ottamatta huuhtoutumiskerroksen alla ruskeaa tai harmaata likamaata, joka paksuimmillaan ulottui ainakin 60 cm syvyyteen. Hautamaiset painanteet olivat kooltaan yhtä poikkeusta luukuun ottamatta n. 2 x 3 m ja niiden syvyys oli 40–50 cm. Yksi painanne oli selkeästi muita pienempi ja matalampi (1 x 2,5 m, syvyys 20–30 cm). Tässä kuopassa ei havaittu turpeen alla likamaata, kun taas muissa oli ruskeaa

likamaata. Myös painanteiden reunoilla oli podsolimaannoksen alla heikkoa lika- tai nokimaata. Osassa kuopanteista kasvaa puita tai niissä on puunkantoja. Painanteisiin tehdyistä koepistoista ei saatu talteen löytöjä.

Rakenteiden käyttötarkoitus jäi inventoinnissa selvittämättä, mutta pyöreät painanteet saattaisivat olla esihistorialliseen aikaan ajoittuvia pyyntikuoppia. Tällöin ne voisivat liittyä lähialueen kivikautiseen asutukseen. Rakenteet, erityisesti hautamaiset kuopat, saattavat liittyä myös venäläisten vanhaan sotilasleiriin. Painanteiden funktion tarkempi selvittäminen vaatisi kuitenkin jatkotutkimuksia. Muinaisjäännöksen rajat on mitattu painanteiden sijainnin perusteella GPS-laitteella.

Sikaojan muinaisjäännös sijaitsee kaava-alueen keskiosassa. Kyseinen kohta on esitetty kaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa AP-alueena. Kohde tulisi merkitä asemakaavaan turkoosina SM-aluevarauksena.

143218 Sikaoja, yleiskuva. Idästä. Kuv. K. Vuoristo.

143219 Sikaoja, soikea painanne ojanpenkan koillispuolella. Pohjoisesta. Kuv. K. Vuoristo.

HALIKKO MADOSSUO

1000 00 9890

PERUSTIEDOT KOHTEESTA

Laji: mahdollinen muinaisjäänös
Muinaisjäänöstyyppi: asuinpaikat (leiripaikat)
Tyypin tarkenne: painanteet
Ajoitus: historiallinen
Rauhoitusluokka: 2
Lukumäärä: 79^x
Koordinaatit: pkoo 6703717, ikoo 2448895, Z = 55–60 m mpy
Koordinaattiselite: keskikoordinaatit
Etäisyystieto: Halikon kirkosta n. 4,5 km pohjoiseen
Pinta-ala: 0,4 ha
Peruskartta: 202109 Vaskio

p = 6703717 i.e. 2448895

TILATIEDOT

73-466-2-263, Taka-ala
73-466-14-0, Keskitontti

ARKISTOTIEDOT

ei ole

VUODEN 2005 INVENTOINTI

Aika: 19–20.10.2006 Kuvat: mv-negatiivit 143220-143223
Löydöt: - Karttaotteet: peruskartta

Kohde sijaitsee Halikon kirkosta n. 4,5 km pohjoiseen Märynummen pientaloalueen itäpuolella. Paikan luoteispuolella haarautuu Madossuolle päin vievä metsätie. Kohteen koillispuolella kulkee puro, joka laskee Myllyojaan. Muinaisjäänös sijaitsee sammalta ja mäntyjä kasvavalla hiekkaisella terassitörmän päällä ja sen rinteeseen yläreunalla. Rinne laskee melko jyrkästi kaakkoon. Alempana maasto muuttuu kosteammaksi kuusta kasvavaksi metsäksi. Terassitasanteella on harvennettu puita ja aluetta halkoo metsätyömaatie.

Alueella on ainakin lähes 80 pitkänomaista hautamaista painannetta ja yksi täysin pyöreä painanne, joissa suurimmassa osassa on matalat maavallit ympärillä. Rakenteiden poikkileikkaus on joko matalan U:n tai syvemmän V:n muotoinen. Painanteet ovat koillis-lounais-suuntaisia ja ne sijaitsevat useammassa terassirinteeseen suuntaisessa rivissä. Rakenteita tutkittiin maakairan avulla sekä koepistoin. Painanteiden reunoilla havaittiin ohuen podsolimaannoksen alla vahva nokimaakerros ja rakenteiden keskellä ruskea likamaa, joka saattoi jatkua n. 70 cm:n syvyyteen. Monissa kuopanteissa oli myös vahva n. 5 cm:n paksuinen nokimaa. Pitkulaisten painanteiden koko vaihteli 2–3 x 1,5–2 m välillä. Osa rakenteista oli matalia ja syvimät olivat n. 50 cm. Alueen keskivaiheilla sijainneen pyöreän painanteen halkaisija oli n. 4 m ja kuopan keskeltä podsolimaannoksen alta paljastui musta n. 5 cm paksu nokimaakerros, jonka alla oli kellanruskeaa likamaata. Sotahistoriallisiin kohteisiin erikoistuneen John Lagerstedtin mukaan kyseessä on todennäköisesti vanha venäläisten sotilaiden leiripaikka. Sotaväen kerrotaan majoittuneen 1700-luvulla tilapäisesti telttakankaalla peitettyihin maakuoppiin.¹ Painanteet voivat olla myös 1800-luvulla Märyssä sijainneen Halikon reservikomppanian toimintaan liittyviä rakenteita.²

Muinaisjäänösalueen rajaus mitattiin GPS-laitteen avulla. Painanteiden yksittäisiä sijaintikohtia ei pystytty mittaamaan paikalleen, koska GPS:n virhemarginaali oli alueella ±14–15 m. Madossuon muinaisjäänös sijaitsee kaava-alueen koillisosassa ja se ulottuu osin kaavan ulkopuolelle. Kyseinen kohta on esitetty kaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa MU-alueena, jossa on myös sl-merkintä. Muinaisjäänöskohde tulisi merkitä asemakaavaan turkoosina SM-aluevarauksena.

¹ John Lagerstedt, sähköpostikeskustelu 3.5.2007.

² Ks. esim. Hinkka, Reijo 1984: 234. Halikon historia II. Kunnallishallinnon perustemisesta 1980-luvulle sekä Angelniemen vaiheet kuntien yhdistymiseen asti. Helsinki.

143220
Madossuo, yleiskuva.
Pohjoisesta. Kuv. K.
Vuoristo.

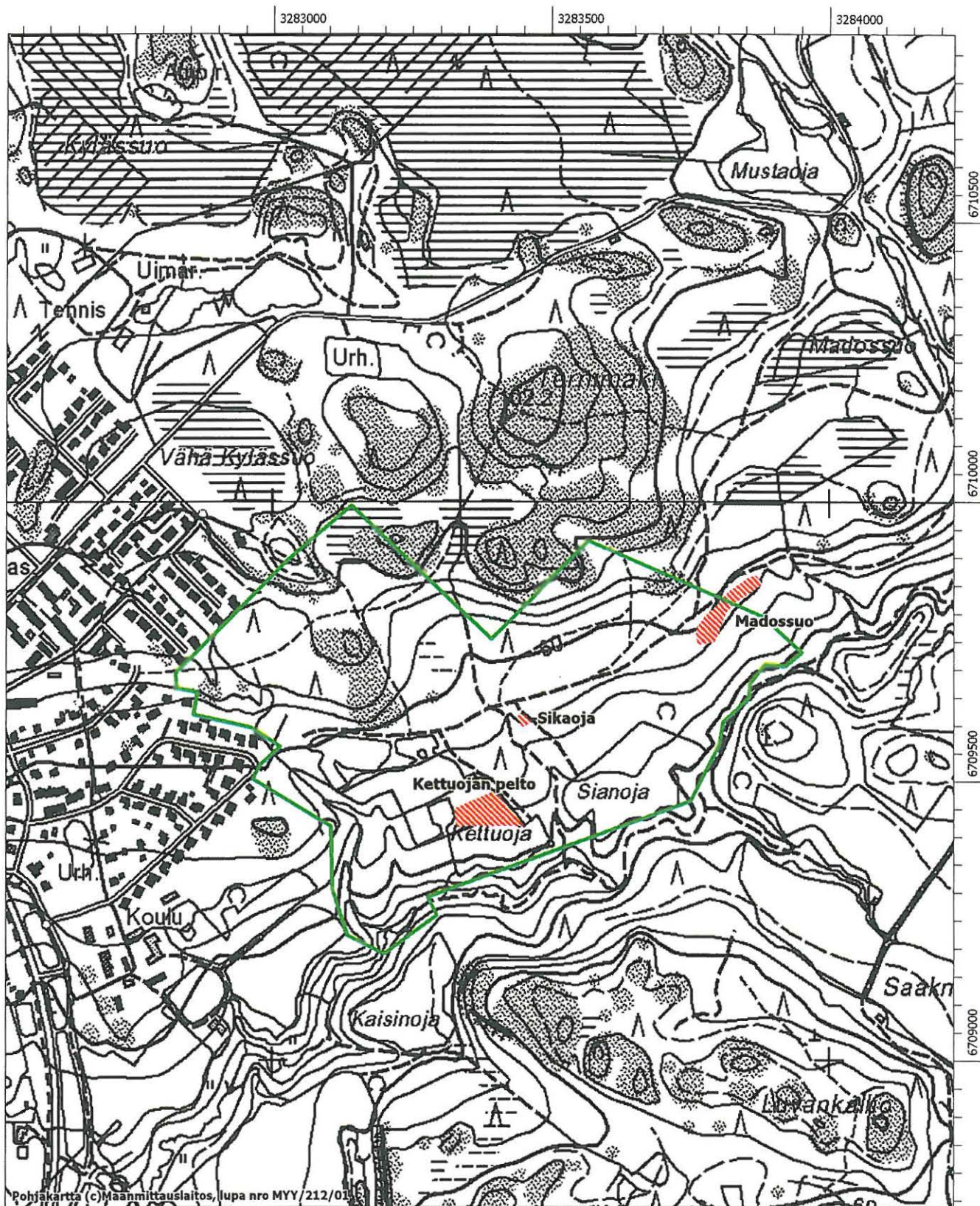
143221–143222 Madossuon terassitörmä, panoraama. Painanteet sijaitsevat terassin päällä.
Koillisesta / idästä. Kuv. K. Vuoristo.

143223
Madossuo, pitkulaisia
painanteita
terassitasanteella.
Luoteesta. Kuv. K.
Vuoristo.

Peruskarttaote 202109 Vaskio

Kettuojan pellon, Sikaojan ja Madossuon muinaisjäännösten sijainnit on merkitty punaisella. Kaavan laajennusalue on rajattu vihreällä.

Pohjakartta (c) Maanmittauslaitos, lupa nro MY/212/01

MK 1:10000

MUSTAVALKONEGATIIVILUETTELO

<i>negat.nro</i>	<i>Kuvaus</i>
143216	Kettuojan pellon kivikautinen asuinpaikka. Kaakosta. Kuv. K. Vuoristo.
143217	Kettuojan pellon kivikautinen asuinpaikka. Lounaasta. Kuv. K. Vuoristo.
143218	Sikaoja, yleiskuva. Idästä. Kuv. K. Vuoristo.
143219	Sikaoja, painanne ojanpenkan koillispuolella. Pohjoisesta. Kuv. K. Vuoristo.
143220	Madossuo, yleiskuva. Pohjoisesta. Kuv. K. Vuoristo.
143221	Madossuon terassitörmä, panoraama. Koillisesta. Kuv. K. Vuoristo.
143222	Madossuon terassitörmä, panoraama. Idästä. Kuv. K. Vuoristo.
143223	Madossuo, pitkulaisia painanteita terassitasanteella. Luoteesta. Kuv. K. Vuoristo.